

INNOVATIVE OG BÆREDYGTIGE BYER

Rapporten "Innovative og bæredygtige europæiske byer" indgår som en generel evaluering i analysen af Institutets innovationstiltag i forbindelse med bymiljøprogrammet.

Rapporten omfatter fire dele:

- I del 1 belyses innovationens art, begrebet bedste praksis, bymæssige standarder og behovet for en bredere definition af bæredygtighed.
- I del 2 foreslås en metode og en taksonomi til vurdering af bymæssig innovation, idet det påpeges, at begreberne udvikler sig, at bæredygtighedsbegrebet f.eks. vinder indpas inden for områderne bymæssig innovation og bedste praksis.
- Del 3 indeholder en kortfattet beskrivelse af en kompleks, ideel, bæredygtig by med fokus på en lang række innovationer og eksempler på bedste praksis og god praksis fra europæiske byer. Dette anses for nyttigt, da det giver andre byer et sammenligningsgrundlag, og da det åbner mulighed for at forklare tendenser inden for bymæssig innovation og afdække områder, hvor yderligere fornyelse kunne være ønskelig.
- I del 4 samles trådene med generelle konklusioner og indikationer om den fremtidige udvikling, hvad angår bymæssig innovation og databaser over bedste praksis.

Rapporten trækker på en lang række informationer vedrørende bymæssig innovation med i alt over 500 eksempler, herunder 105 innovationsprojekter, der er fremhævet som eksempler på bedste praksis inden for rammerne af Institutets program; 116 EU-eksempler fra FN's HABITAT-database over bedste praksis; 100 virksomhedsinitiativer, der omsætter den europæiske erklæring fra Business Network against Social Exclusion (netværket af erhvervsvirksomheder mod social udstødelse - EBNSC) til praksis; over 70 eksempler fra den database, som Euronet og Det Internationale Råd for Lokale Økonomiske Initiativer huser; samt 60 eksempler fra Good Practice in Urban Development, der udgives af Det Europæiske Akademi for Bymiljø i Berlin. Hertil kommer en lang række yderligere kilder med eksempler, der er forfatterne bekendt, men som ikke er dokumenteret, samt eksempler fremlagt af organisationer såsom Prince of Wales Business Leaders Forum og Social Venture Network Europe.

■ Afklaring af begrebet innovationsproces

Forfatterne har bemærket, at litteraturen om innovation bygger på forskellige traditioner, og at der findes en lang række definitioner - mange bygger på Schumpeters klassiske formulering, hvor innovation defineres som den kommercielle udnyttelse af en opfindelse (Schumpeter 1939). Rapporten omhandler de seneste værker om innovation, som f.eks. Tudor Rickards, ifølge hvem innovation er en proces, der starter med en kreativ idé og ender med implementering, hvorefter processen bliver rutine (Rickards 1990, 1991, 1996). Kreativitet er et vigtigt element i alle stadier. Det er vigtigt at bemærke, at innovation også har en livscyklus; noget kan være innovativt på ét tidspunkt, men har senere behov for at blive tilpasset og genopfundet.

Eftersom bymæssige anliggender i vid udstrækning forvaltes af offentlige organer, har de normalt ikke eller ikke nødvendigvis en direkte kommerciel gevinst for øje; derfor vil de kriterier, der gælder for bedømmelse af bymæssig innovation, ofte adskille sig fra sædvanlige kommercielle kriterier. Kriterierne kan omfatte hensynet til almenvellet, og initiativerne kan omfatte: anvendelse af færre ressourcer eller nedbringelse af forureningsniveauet; fremme af social samhørighed og mindskelse af social fragmentering; påvirkning af adfærdsmønstret, som f.eks. mindre anvendelse af privatbiler til fordel for offentlig transport; en større værdsættelse af de potentielle fordele ved tværkulturel forståelse eller stimulering af nye former for erhvervsaktivitet. Hvad der imidlertid er vigtigt er, at sådanne initiativer på lang sigt kan have gavnlige virkninger på det kommercielle plan for de pågældende byer, eftersom de øger byernes tiltrækningskraft og konkurrenceevne og højner deres livskvalitet.

Vores definition af innovation er således meget bred: innovation er omsætning af en ny idé til konkret praksis, hvad enten det sker i et kommercielt øjemed eller i offentligt eller frivilligt regi. Det er betegnende, at hvad der er innovativt for én by, kan være almindelig viden for en anden, og til en vis grad lægger alle deres egen fortolkning i begrebet innovation. Det er imidlertid muligt at bedømme innovation ud fra en europæisk synsvinkel, hvilket rapporten forsøger.

■ Bedste praksis og bymæssige standarder

Interessen for bymæssig innovation falder sammen med interessen for "bedste praksis" og "bymæssige standarder"; og Instituttet har været pioner på dette område. Der er bred enighed om, at bedste praksis i

alt væsentligt betyder "gode projekter, som har fungeret andre steder, og som kan genanvendes som model i min by", især gennem aktiv gennemførelse eller "learning by doing".

■ Bymæssig bæredygtighed

Begrebet "bæredygtighed" blev oprindeligt skabt i miljømæssig sammenhæng, idet det første gang opnåede bred troværdighed på verdensplan i kraft af Brundtlandrapporten fra 1987 og siden hen gennem topmødet i Rio i 1992 og udarbejdelsen af Agenda 21. Men i 1995 styrkede FN's verdenstopmøde om social udvikling i København den nye idé, at bæredygtighed også har kraftige sociale dimensioner. I nærværende rapport behandles bæredygtighed som et bredt begreb med miljømæssige, økonomiske, sociale og kulturelle dimensioner, kort sagt en rigt facetteret bæredygtighed. Bymæssig bæredygtighed skaber således betingelser for, at en by kan hvile i sig selv, at den let kan omstille sig og i givet fald tilpasse sig ændrede omstændigheder.

■ En taksonomi og vurdering af bymæssige innovationer

I rapporten opstilles en "innovationsmatrice" som et middel til at beskrive innovationens tilblivelsesproces. Innovation forudsætter en vis grad af kreativ tænkning, dvs. evnen til at anskue et problem på en ny måde og måske ligefrem omformulere problemet og opstille en række nye mulige løsninger. Den kreative tænkning udgør i visse tilfælde et grundlæggende element, f.eks. når det hævdes, at sindsslidelser kunne behandles bedre uden for sindssygehospitalet, eller at trafikplanlægningen ikke går ud på at ændre bybilledet ud fra hensynet til bilerne, men på at begrænse antallet af biler i byen med henblik på at beskytte bymiljøet. I andre tilfælde spiller den kreative tænkning en mindre rolle i denne sammenhæng, eftersom der ikke er tale om et paradigmeskift, idet man dog omdefinerer problemet, hvorved der åbnes op for en række nye løsninger.

Der er således et helt spektrum af innovative løsninger; antallet af disse afhænger til en vis grad af et skøn, men det er nyttigt at sondre mellem mindst syv niveauer: metaparadigmeskiftet, der indebærer en helt ny måde at indrette virkeligheden på og at forestille sig verden (begrebet "bæredygtighed" er det mest indlysende eksempel i de seneste år).

Paradigmeskiftet, en grundlæggende omdefinering af et problem inden for et særligt område, som f.eks. transportområdet. Basal innovation, som er en ny måde at realisere et specifikt mål på. Bedste praksis, en fremragende gennemførelse af et projekt. God praksis, en præstation af gennemsnitskvalitet. Dårlig praksis, videreførelsen af en praksis, der rummer erkendte svagheder. Ringe praksis, som klart modarbejder princippet om en bæredygtig udvikling.

Der findes en lang liste over potentielle emner eller områder, inden for hvilke der kan foretages en bedømmelse af diverse initiativers innovationsgrad:

- Trafik, f.eks. begrænsning i antallet af biler eller forbedring af den offentlige transport.
- Kommunikation, f.eks. lægning af nye kabler i byerne.
- Økonomisk udvikling, f.eks. en bys omstilling fra fremstillingsvirksomhed til tjenesteydelser eller udviklingsvirksomhed inden for specifikke erhvervssektorer.
- Fremme af social samhørighed.
- Udvikling af nye boligformer og nye byggemåder.
- Infrastruktur, f.eks. nye former for mere bæredygtige kloaksystemer.
- Fritid, f.eks. nytænkning m.h.t. anvendelsen af og formålet med byens parker.
- Kulturelle aktiviteter, f.eks. idéen om festivalbyen.
- Offentlige arealer og oprettelse af fællesarealer.
- Styring af byen, f.eks. nye former for medindflydelse og demokrati.
- Nye organisatoriske strukturer med henblik på at imødekomme fremtidige behov.
- Indikatorer, overvågning, evaluering og standarder.

■ Dilemmaer ved planlægningen af bymæssig innovation

En række tabeller, der er vedføjet del 2, viser, hvorledes innovationsmatricen arbejder inden for ti af sådanne områder, og hvorledes kreativ tænkning og arbejdet med at finde nye indgange til problemerne har resulteret i en række innovationer og tilfælde af bedste praksis. Endvidere peges der på en række problemområder og strategiske dilemmaer ved planlægningen af innovation, nemlig følgende:

Flerstrengt innovation: innovation kan omfatte slutprodukter, den teknologi, der anvendes, de teknikker og de procedurer, der iværksættes, processer, som f.eks. konsultation og høring, samt implementeringsmekanismer; og det undersøges, om man kan omdefinere problemstillingen, hvem målgruppen er, hvorledes man kan frembringe ændringer i adfærdsmønstre, og hvorledes særlige erhvervsrelaterede sammenhænge kan anskues.

Afhængighed af tid og sted: innovationer udvikles og efterlignes, normalt både på særlige tidspunkter og i specifikke geografiske sammenhænge. Visse innovationer kan kun indtræffe, såfremt de objektive betingelser er til stede.

Kulturel relativitet: findes der iboende principper i idéen om bæredygtig udvikling, som gælder uanset de kulturelle omstændigheder og de lokale forhold?

Innovationsklynger: innovationer opstår ikke nødvendigvis enkeltvis; de synes snarere at optræde i klynger på bestemte steder og på bestemte tidspunkter. I rapporten kortlægges en række sådanne klynger.

Genanvendelighed som model: mange projekter forekommer i princippet at være genanvendelige, men reelt er de det ikke på grund af traditioner, udviklingsniveau og bevidstgørelse i en bestemt by og dens kulturelle baggrund.

Uforudsete svagheder: i takt med at en bedste praksis udvikler sig, kan den afsløre uforudsete eller usynlige svagheder, som dernæst kan kræve en yderligere innovationsindsats med henblik på at afhjælpe det, der ligger til grund for det nye problem.

Institutionerne skal gøres innovative: institutionerne er i sig selv vigtige, potentielle kilder til innovation og kan gøres til innovationscentre. Dette kan f.eks. indebære, at man ændrer de lokale myndigheders beslutnings- og arbejdsprocedurer.

■ Den ideelle bæredygtige by

I del 3 opstilles en række "ideelle tilfælde" af bæredygtige og innovative byer baseret på bedste praksis og innovationer inden for en række temaområder. Vi lagde for det første mærke til, at der er en tendens til, at bedste praksis optræder på specifikke områder - og i en overvældende grad inden for emner vedrørende miljømæssig bæredygtighed som f.eks. transport, affaldshåndtering eller energi; og for det andet, at der er en tendens til, at disse eksempler er koncentreret omkring særlige geografiske områder, såsom Baden-

Württemberg og Emilia-Romagna, som allerede er kendt for innovation på andre områder, f.eks. industriel udvikling.

De "ideelle tilfælde" er opført under de hovedkategorier, der er opstillet i del 2: miljømæssige (transport og arealanvendelse, energi, affald og emissioner, bevarelse og styrkelse af de naturlige økosystemer, uddannelse og informationsspredning, byplanlægning); økonomiske (finansielle mekanismer, jobskabelse, socialt ansvarlig erhvervsvirksomhed); sociale (kapacitering og menneskevenligt miljø); og kulturelle (identitet, lokalt særpræg og lokale fælles værdier, social samhørighed og forståelse på tværs af kulturer og generationer, forbedring af kvalifikationer, byfornyelse og kultur). Analysen viser, at indtil nu har bedste praksis inden for bæredygtighed i stor udstrækning fokuseret på eksempler på miljøområdet. Spørgsmålet rejser sig, hvorfor en by - hvis den kan udvikle bedste praksis på ét område, og hvis den er vidende om bedste praksis andre steder - ikke er i stand til at udvikle lignende bedste praksis over hele bæredygtighedsspektret?

■ Initiativer på miljøområdet

Ofte synes en række forskellige byer at iværksætte en forholdsvis ensartet politik: inden for transportsektoren: trafikzoner med hastighedsbegrænsning på 30 km/t, udbygning af de lette bybaner med samarbejde omkring eksprestogsstrækningerne, rabatordninger, tætte netværk af cykelstier med forkørselsret for cyklister i lysregulerede kryds; inden for energisektoren: overvågning af energiforbruget i hele byområdet, "fjernvarmeøer" baseret på kraftvarme, progressive energipriser, der er beregnet på at lade ødsle forbrugere betale forholdsvis mere; inden for affald/emissioner: separat indsamling af organisk affald, overvågning af luftkvaliteten i hele byområdet. Byer, der anvender tilsvarende innovationer, synes at være koncentreret i bestemte geografiske områder - f.eks. "transportinnovationsbyerne" i Sydvesttyskland/Østfrankrig/den nordlige centrale del af Schweiz (Karlsruhe, Freiburg, Mulhouse, Basel, Zürich) og den nordlige centrale del af Italien (Bologna, Perugia, Orvieto, Spoleto) og "energiinnovationsbyerne" i Sydtysskland/Nordschweiz/Østrig (Saarbrücken, Zürich, Wien). Udbredelsen af andre innovationer, som f.eks. forkørselsret for cykler, solvarme eller separat indsamling af organisk affald, synes at være mere spredt. I visse tilfælde skal

forklaringen nok søges i selve det pres, situationen udøver: således er Sydtysskland et af de områder i Europa, hvor der er flest biler pr. indbygger, selv om ikke alle byer i det pågældende område synes at være lige innovative. I andre tilfælde er det vanskeligere at finde en forklaring: solenergiløsninger synes ikke at være hyppigere i mere solrige byer, ligesom energiløsninger heller ikke generelt er koncentreret i byer med et koldere klima.

■ Initiativer på det økonomiske område

På det økonomiske område er der i almindelighed tale om følgende opgaver: at sikre adgang til kapital til økonomisk dårligt stillede lokalsamfund; at forbedre uddannelsen for personer, som det er vanskeligt at finde arbejdspladser til; at fremme racemæssig integration i erhvervsvirksomheder; at igangsætte grønne erhvervsinitiativer; at afdække innovative midler til forebyggelse af strukturel arbejdsløshed og at oprette nye arbejdspladser. Disse projekters popularitet beror på to faktorer: dels karakteren af debatten om virksomhedsansvar i et givet land, dels arten af de incitamenter, der er iværksat i de enkelte byer, regioner eller lande. Da mange af disse initiativer afhænger af aktiviteter på virksomhedsplan, har vi ikke noteret en specielt høj koncentration af disse initiativer i specifikke byer eller regioner.

■ Initiativer på det sociale område

"Kapacitering" er på det sociale område et nøglebegreb, og der findes et stort antal initiativer, der inddrager folk mere direkte i beslutningsprocessen i reel forstand og ikke kun rent symbolsk, især i dårligere stillede områder. Dette opnås gennem en mangfoldighed af samrådsprocedurer. Der har været en stigende interesse for at finde innovative løsninger på problemet med hjemløshed, navnlig gennem hjælp til selvhjælp; i denne forbindelse er bladet Big Issue vel nok et glimrende eksempel, som da også er blevet genanvendt som model i en række andre lande. Her beholder bladsælgerne en del af løssalgsprisen, hvilket giver dem et grundlag for at komme videre. Foyer-projektet i Frankrig, hvor genhusning og uddannelse er integreret, er tilsvarende blevet genanvendt. Et andet initiativ består i at inddrage grupper, som f.eks. børn, kvinder eller ældre mere aktivt i planlægningsprocessen. Specielt de nordiske lande er nået vidt på dette felt, men man har også noteret en række interessante initiativer i f.eks. Wien.

■ **Initiativer på det kulturelle plan**

Erkendelsen af, at forståelsen af den lokale kultur spiller en hovedrolle i forbindelse med bymæssig bæredygtighed, er af ny dato. Det betyder, at man erkender, at betoningen af lokalt særpræg har en stærk indvirkning på borgernes motivation, identitetsfølelse og velfærd. Initiativerne kan bestå i arrangementer og anlæg af pladser og arealer, som har en reel betydning for lokalbefolkningen. Der kan nævnes en lang række eksempler: fra festivaler af forskellig art over genopdagelse af lokale traditioner og værdier til arrangementer, som bringer forskellige generationer og kulturer sammen. En væsentlig indirekte effekt er den måde, hvorpå visse kulturprogrammer sætter udvikling i gang. Dette sker ofte ved, at kunstnere overtager nedlagte bygninger og herunder igangsætter et bredt spektrum af økonomiske og sociale aktiviteter. Der findes eksempler på dette over hele Europa, som f.eks. Häckische Höfe i Berlin, Cabel Factory i Helsinki, Temple Bar i Dublin og Custard Factory i Birmingham.

■ **Ansporing til innovation**

Til sidst vil vi forsøge at sammenfatte hovedkonklusionerne af undersøgelsen og pointere, hvad vi mener byerne bør lægge vægt på, såfremt de ønsker at holde gang i innovationsprocessen med sigte på bæredygtighed.

Efter vores opfattelse kan der være to nye grundlæggende paradigmer på vej:

1. princippet om “at opnå mere ved hjælp af mindre” og
2. et skift fra enstregen til flerstregen bæredygtighed.

■ **Opnå mere ved hjælp af mindre**

I nye publikationer fra Romklubben, bl.a. “Factor Four - Doubling Wealth, Halving Resource Use” hævdes det, at man kan få mindst fire gange så meget ud af de forhåndenværende ressourcer ved at anvende princippet om “at opnå mere ved hjælp af mindre”. Dette kan ske gennem foranstaltninger, der spænder lige fra fremstillingen af “hypercars” til underjordisk drypvanding og til elektronisk handel, som nedbringer transportomkostningerne. Men ifølge rapporten holder traditionel praksis erhvervslivet fast i et “skruestiklignende greb”. Hvis man kunne frigøre sig for dette greb, kunne “faktor fire” bidrage til en form for rentabel økokapitalisme omfattende samtlige aktører i byen - erhvervsliv, lokale myndigheder og forbrugere - som sammen bestræbte

sig på at gøre deres by mere bæredygtig. Det vil især være oplagt at appellere til erhvervslivets egen interesse i at blive mere bæredygtig, for så vidt som driften derved bliver mere lønsom.

■ **Fra enstregen til flerstregen bæredygtighed**

Som det blev nævnt i del 3 opfattes bæredygtighed på det lokale plan stadig i høj grad som et miljømæssigt begreb, selv om der er en voksende erkendelse af, at social og økonomisk bæredygtighed er nødvendige ingredienser, hvis man skal skabe et bæredygtigt samfund. Databaserne indeholder et beskedent antal projekter, der har anvendt en flerstregen metode til opstilling af alle eller de fleste bæredygtighedsdimensioner:

- Quartiers en crise (Belgien)
- Kemi-Tornio (Finland)
- Berlin-Prenzlauer Berg
- München-Riem
- Duisburg-Marxloh
- Freiburg (Forum Vauban)
- Oslo (Den Gamle By)
- Vitoria (Spanien)
- Emscher Park (Ruhr, Tyskland).

På grundlag af disse casestudier kan det konkluderes, at en række vigtige forudsætninger bør opfyldes, for at byer kan udvikle flerdimensionale bæredygtighedsstrategier:

1. Det bør sikres, at et integreret bæredygtighedsbegreb er indarbejdet i den organisatoriske praksis.
2. Man bør gennemgå alle aspekter af de bymæssige aktiviteter for at fastslå, på hvilken måde disse hver især bidrager til bæredygtighed.
3. Man bør udvikle synlige projekter, således at man undgår det problem, at bæredygtighed normalt ikke er synlig.
4. Man bør opstille en ny målgruppe, specielt en erhvervs målgruppe: den næste vigtige innovation består i at finde en metode, hvormed man kan formidle budskabet om fornuften i bæredygtig erhvervspraksis.

■ **Realisering: fire hovedelementer**

Vi har identificeret fire centrale komponenter i den proces, der fører til innovation:

1. Nye aktører, nye roller

De innovative impulser kommer ofte - ikke fra etablerede institutioner - men fra udenforstående, herunder politisk yderliggående og aktivister, som kunne forudse potentielle fremtidige livsstilsformer, der har fået gradvise kaskadevirkninger for de traditionelle adfærdsmønstre. De mest iøjnefaldende eksempler har i den forbindelse været begrebet selvforsyning og praktisk genbrug. Sådanne pressionsgrupper har været i stand til i stigende grad at sætte underliggende emner, som f.eks. økologisk livsførelse, sociale boligformer, alternative finansieringsmekanismer eller genbrugsbegrebet på den politiske dagsorden. Disse gruppers svaghed er, at de normalt mangler ressourcer til at gennemføre deres idéer, og at de i forbindelse med en eventuel gennemførelse støder på problemer med at sikre kontinuiteten og bæredygtigheden. Derfor er det af afgørende betydning, at disse grupper etablerer de rette forbindelseslinjer til de officielle instanser, og at de opnår disses accept.

Tanken om en kobling mellem erhvervsliv og bymæssig bæredygtighed har indtil for nylig virket som en oplagt selvmodsigelse. Erhvervslivet har imidlertid udviklet begrebet "erhvervsansvar". Da den klassiske velfærdsstat samtidig er kommet under pres, er byerne blevet tvunget til at ændre taktik; begrebet "partnerskab" er blevet et nøglebegreb, der dernæst indvirker på den måde, hvorpå mange virksomheder tænker over, hvad og hvordan de producerer.

Særlige typer af organisationer kan spille en vigtig rolle med hensyn til at overvinde disse barrierer; disse organisationer udgør i sig selv en form for innovation. De kan inddeles i forskellige kategorier:

- Tænketaanke
- Inspiratorer, som f.eks. Common Ground
- Aktionsorienterede konsulentfirmaer som f.eks. Econtur i Bremen og URBED i Det Forenede Kongerige
- Kampagneorienterede organisationer, f.eks. Friends of the Earth og Greenpeace
- Aktivitetsorienterede organisationer, f.eks. Groundwork og Friends of the Earth
- Udbydere af hjælpetjenester, f.eks. ICLEI (Det Internationale Råd for Lokale Økonomiske Initiativer), der nu udgør et verdensomspændende netværk, og lignende databaseudbydere

- Netværk: European Business Network for Social Cohesion, European Foundation Centre i Bruxelles, der har en Corporate Citizens Initiatives Group, og specifikt miljøorienterede netværk som f.eks. International Hotels Environmental Initiative.

En lignende rolle udfyldes af entusiastiske eller engagerede enkeltpersoner, der ofte bekæmper det etablerede bureaukratiske apparat. Dette understreger krisens betydning for igangsætning af innovation. Det afgørende for at give de forskellige aktører, det være sig borgere, virksomheder eller faglige organisationer, optimale aktionsmuligheder på mere bæredygtige måder i deres bymiljøer er, at lovgivningen og incitamenterne fra myndighedernes side giver mulighed for og ansporer til øget innovation.

2. Nye incitament, nye lovgivningstiltag

Et område, som sandsynligvis vil få stor betydning for nye innovationstiltag, er lovgivningen og incitamenterne fra det offentlige side; man kan forestille sig rabatordninger for effektiv energiudnyttelse; særavgifter til realisering af målsætninger, hvad bæredygtighed angår, som f.eks. en forhøjelse af benzinafgifterne for at styrke den offentlige transport, en stramning af kontrollen med og garantiordninger for oligopolistiske bankinstitutioner samt iværksættelse af nye initiativer såsom belønning for en frivillig indsats.

3. Integration: nedbrydning af specialistbarrierer

De former for innovation, som vel nok vil have den største effekt i den næste fase, er dem, der integrerer en lang række bæredygtighedsaspekter i ét og samme projekt. Dette har stor betydning for de måder, hvorpå byerne forvaltes. De skal nødvendigvis først og fremmest diversificere deres kvalifikationsgrundlag, for det andet skal de efteruddanne det eksisterende personale, så de ansatte får en bredere og mere "holistisk" synsvinkel, og for det tredje skal de oprette nye former for afdelinger, som omfatter et bredere spektrum af emneområder. Og den eksisterende kommunalforvaltningsstruktur, hvor valgte ulønnede byrådsmedlemmer har den endelige kontrol over de bymæssige anliggender, skal tages op til revision, mens grupper, som nu er udelukket som f.eks. frivillige organisationer og interessegrupper nødvendigvis skal inddrages i en ny form for parthaverdemokrati.

4. Formidling af bedste praksis: informationsstrømmenes betydning

Når først disse grundlæggende innovationer er gennemført, vil de sandsynligvis i sig selv bære kimen til yderligere innovationer. Vi nævnte i begyndelsen af rapporten, at "bedste praksis" kan anskues på to måder: for det første som en bedste praksis på europæisk plan, hvor der kun vil kunne nævnes nogle få eksempler, og for det andet som bedste praksis i en specifik sammenhæng. I sidstnævnte tilfælde ligger der en enorm opgave blot i det at bringe hovedparten af de europæiske byer, såvel store som små, op på niveau med dem, der udviser bedste praksis. Dette kræver en større satsning på fremme af bedste praksis, og at man finder frem til, hvad der er de mest effektive formidlingsmåder.

Det anbefales i høj grad, at man analyserer brugen og effekten af databaser kombineret med en grundig evaluering af alle de øvrige midler, gennem hvilke byerne lærer af hinanden, herunder de mange netværk, konferencer og møder. Databaser har haft central betydning for informationsformidlingen, men de indebærer mange tekniske problemer (f.eks. anvendelsen af kriterier, behovet for at sikre en balance mellem specifikke og generelle elementer, datakilden, manglen på langsigtede historiske data, som resulterer i, at en række af de bedst kendte eksempler på bymæssig innovation i de seneste fyre år er udelukket, samt overlappning databaserne imellem); hertil kommer, at mange databaser mangler ressourcer til ajourføring og videreudbygning.

Der er også en tendens til, at databaserne fokuserer på kommunale aktiviteter og f.eks. undervurderer erhvervslivets og de faglige organisationers betydning. Desuden mangler databaserne ofte visse data, f.eks. beskrivelser af mekanismer såsom afgiftsincitamentet eller lovgivningsmæssige tiltag, der primært tager sigte på at skabe en bæredygtig bymæssig udvikling.

Vores analyse af databaserne understreger det forhold, at spredning og formidling af informationer er et af de nøgleområder, inden for hvilke der er behov for den næste innovationsbølge. En lang række eksempler på bedste praksis er ikke umiddelbart tilgængelige. Byerne er normalt dårligt

rustede og fantasiløse, når det gælder om at oplyse om deres egen udviklingshistorie. I del 4 fremhæves Montpellier som en undtagelse fra denne regel - idet den er et sjældent eksempel på en by, der forstår at kommunikere med offentligheden, herunder besøgende og turister. Efter vores opfattelse vil sådanne synlighedsstrategier i høj grad bidrage til at opnå den støtte til en omfattende ændring af livsmønstrene, som en bæredygtig byudvikling vil kræve.

Der rejser sig nogle grundlæggende spørgsmål: i hvilket omfang er mikroinnovationer af den type, der beskrives i nærværende rapport, i stand til at ændre makrogrundlaget for bæredygtig udvikling? Hvilket element skal der først sættes på? Det mindre pilotprojekt, der tjener som inspirationskilde, og som måske fører til mere vidtgående ændringer, fordi det genanvendes som model, og således muligvis med tiden kan bidrage til at ændre incitamentet og lovgivningstiltag, således at disse i større udstrækning tager højde for en bæredygtig udvikling? Eller i første instans ændringer i makrogrundlaget, der kan bane vejen for pilotprojekter? Der er uenighed om, hvilken af disse strategier, der er den bedste; men hvad, der er sikkert, er, at ingen by kan leve af kontinuerlig innovation alene.

Alligevel præsterer mange byer for lidt; og enkeltstående gode eksempler betyder ikke, at byen som helhed er innovativ. Der bør findes frem til mere innovative metoder til videreformidling af de fremgangsmåder, som byer med bedste praksis tager i anvendelse, således at den optimale praksis efterlignes af selv de trægste byer. På dette felt kan Europa tage ved lære andre steder - f.eks. på områder såsom udvikling af innovative finansieringsordninger i USA.

Endelig bør vi huske på, at innovationer har livscyklusser. Innovationskaskadevirkningsprocessen ned gennem de forskellige trin efter et metaparadigmeskift er gået langt hurtigere og nået langt videre inden for miljøområdet end på området for økonomisk og social bæredygtighed; hvad angår kulturel bæredygtighed, er processen kun lige indledt. Så det prioriterede mål må være at opmuntre de handlekraftige aktører til at sætte fart i selve innovationsprocessen.

Forskergruppen

Peter Hall og Charles Landry har skrevet denne rapport for Institutet. Peter Hall er professor i byplanlægning på Bartlett School of Architecture and Planning, University College London, og professor emeritus i by- og regionalplanlægning på University of California i Berkeley. Resuméet af rapporten er skrevet af Charles Landry, der stiftede og er direktør for Comedia, Storbritanniens førende konsulentfirma inden for kulturplanlægning.

PUBLIKATIONER

PUBLIKATIONER OM DETTE EMNE

Instituttets publikationer kan købes hos EU's officielle salgskontorer eller hos Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, L-2985, Luxembourg. Er der ikke anført en pris, er publikationen gratis og kan fås ved henvendelse til Institutet.

- 1. Redefining Concepts, Challenges and Practices of Urban Sustainability.**
Kat.nr. SX-07-97-830-EN-C
28,00 ECU.
- 2. Towards an Economic Evaluation of Urban Innovative Projects.**
Kat.nr. SX-07-97-062-EN-C
20,00 ECU.
- 3. European Cities in Search of Sustainability - A Panorama of Urban Innovations in the European Union.** (foreligger på engelsk og fransk)
Kat.nr. SX-03-97-943-EN-C
7,00 ECU.
- 4. Innovations for the Improvement of the Urban**

Environment - A European Overview.
Kat.nr. SY-80-93-088-EN-C
56,00 ECU.

- 5. Innovations for the Improvement of the Urban Environment - Austria-Finland-Sweden.**
Kat.nr. SY-01-96-575-EN-C
36,50 ECU.
- 6. Perceive-Conceive-Achieve-The Sustainable City - A European Tetralogy.** (foreligger på engelsk og fransk)
 - I. Urban Eco-auditing and Local Authorities in Europe.
Kat.nr. SY-79-95-001-EN-C
15,00 ECU.
 - II. The SMEs and the Revitalization of the European Cities
Kat.nr. SY-79-95-002-EN-C
20,00 ECU.
 - III. Transport and Public Spaces: The Connective Tissue of the Sustainable City.
Kat.nr. SY-79-95-004-EN-C.
20,00 ECU.

IV. Functionality, Aesthetics and the Desirability of the Sustainable City.
Kat.nr. SY-79-95-004-EN-C
20,00 ECU.
Bind I - IV: 65,00 ECU.

- 7. What Future for the Urban Environment in Europe: Contribution to HABITAT II.**
Kat.nr. SY-95-96-495-EN-C
16,50 ECU.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger om dette projekt kan fås ved henvendelse til:
Informationsafdelingen, Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene,
Wyattville Road, Loughlinstown, Co Dublin, Irland,
Tlf.: +353 1 2043 100;
Telefax: +353 1 2826 456
E-mail: postmaster@eurofound.ie

© Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene. Gengivelse tilladt, dog ikke til kommercielle formål, under forudsætning af at kilden angives, og Institutet får tilsendt en kopi.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene,

Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Irland.

Tlf.: +353 1 2043 100

Telefax: +353 1 2826 456/2824 209

E-mail: postmaster@eurofound.ie

EF/97/56/DA

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
OFFICIELLE PUBLIKATIONER

